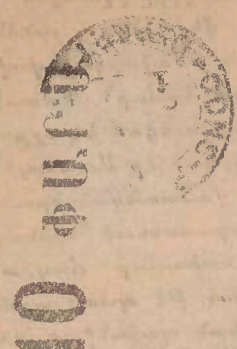

“ԱՐԵՎԵԼԻԿ”
ՏԵՐ ԵՒ ՏՆՈՐԵՆ
ԳԱՐԵԳՐԻԱՆ ՊՈՅԱԶԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԴԱՍԻԱՆԻՍ

Արեւիկ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ

10 PARAS

ARAVELIK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Consople, Galata

ԱՆԻՒ ԱԻԵՐԱԿՆԵՐՈՒՆ ՄԷՁ

ԻՆՁ ԿԱՅ ԶԻ ԿԱՅ ԷԶՄԻԱԾԻՆ

Ս. ԷԶՄԻԱԾԻՆ, 9 յուլիս
Երեսներ իմ օրոտան երկար ու յոգնեցող ճամբորդութենէ մը ետքը, յունիս 28ին ողջամբ մայրաքաղաքս Ժաւնոսի մէջ շուրջի շուրջի ու հանդիսաւորութեամբ Մեր ճամբորդութենէն իր դժուարին կողմերուն հետ ունէր նաեւ իր միակերպական և միտքի ու սրտի բաւականութիւն տուող կողմերն ալ։ Ռուսիոյ և Վրաստանի մայրաքաղաքներն ու գլխաւոր քաղաքները տեսնելէ զատ՝ արժանի եղաւ առաջին անգամ ըլլալով ոտք կոխելու մեր Սուրբ Հայրենիքին հողին վրայ, որուն թողած խոր ապաւորութիւնը անկարելի է գրելով նկարագրել։ Գիշեր մը անցուցինք Սասնայի վանքը, որուն մը անցուցինք ըլլալով վրայ կը գտնուէր Հայրաքաղաք, երկուքն ալ լեցուն պատմական անձանց շիրմներով և յիշատակաւ լեցուն Մեր այդեղութեանց մէջ իրաւոր տեղը կը բռնէ Անին, որու քաղաքային, կիսաւեր կամ կասեցուն տաճարները, պալատները, մատուռները, բերքերը, մանաւանդ ինչ որ շէնքեր խօսուն վկաններ են իր անցեալ մեծութեանն ու փառքին։ Անին երեք կողմէն պաշտպանուած է Արարիկի և Մարգարիտի խոր ու գաւառ վէժ հովիտներով և մէկ կողմէն երկու կարգի վայր չիտուած ամբարկուտ բերդերով և այստարակներով, որոնք բաւական կը նմանին Սահաւալէի պարսպներուն։ Եթէ ներքին մասնութիւն տեսի չունենար, անկարելի էր որ բնական և արհեստական ամրութիւններով պաշտպանուած քաղաքը մը տիրելու կարող ըլլային թշնամիները։

Գաւառից Ժամ անցուցինք Անի, վեց Ժամ միայն քունի և կերակուրի, իսկ մնացեալ քան ժամերը քաղաքին և ամրութեան տայնութեան ներքինը, հակառակ այն օրուան զգացած սաստիկ յոգնութեան, քանիչ հոգին յօժար էր, թէնէ մարմինն տար։ Բրոք. Սուրբ հինգ տարիներէ ի վեր կատարած պեղումներուն շնորհիւ երեսուն կ'ըլլէ նորա-նոր տաճարներ, պալատներ, պողոտաներ, շրջակներ են։ Կրնամ ըսել թէ քաղաքը իր գերդաստնէն ինտրոյ յարութիւն կ'առնէ։ Անցած տարի Գաղիալէն Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մօտ գտնուած է Դաւիթի մեծ և շքեղ արձանը, որ կը պահուի Մարտի Անիում հինաւոր հնադարսին մէջ։ Այսպէս Հայոց Հայրապետը Հայոց թագաւորին հետ լուսանկարուած է։ Անիէն երկու Ժամ հեռավորութեամբ դէպի հարաւ արեւելք կը գտնուի Դաւիթապետ իր հրաշալի եկեղեցիով, Արարիկի եւ գերբը. գետին միւս ափը երկու կիսաւեր տաճարներու մօտ կայ Աշտ Ողորմածի անձնակոյժ շիրմը տեսնել և անխառն-նակ, զոր անպագ կարօտով համբուրեցի

կրկին և կրկին(*) Այդ սրբազան շիրմին մօտէն կարծրագոյն անթաւամ ծաղիկ մը ծաղկելով կը դրկնէ ձեզի, որպէս զի գտնէ հիւլէի մը չափ հասն ու բոլոր վայելէք ու կարօտնիդ առնէք. միւս շէնքերունը քաղած եմ Անիի միջնաբերդէն։

Տասնութիւն օր է այսօր որ կը գտնուինք Էջմիածին։ Միաբանութիւնը շատ լաւ կը վերաբերուի հետեւին, վեհա-րանցի ըլլալուն համար անուշտ, այսպէս թէ ոչ կարեւորութիւն չէին տար. առհասարակ այլամերձ բնակչութեան տէր կ'երեւին, թողունք որ մեր ամբարկութիւնները և բարձր իրարու չեն յարմարի և միջավայրն ալ բոլորովն օտար է։ Ամենէն անտանելի բանը տխուր և միօրինակ կենսան է, կարուած արտաքին աշխարհի յարաբերութենէն, և արդէն վանքերն մէջ իսկ միաբանական կենսը գոյու-թիւն չունի։ Կարեւորականները գտնու-ած մարդկութեամբ կուսակցական խումբերու բաժնուած և իրարու դէմ սուր անեղութեամբ լեցուն են։ Կաթո-ղիկոն շատ կը վախնան ու կը պաշտ-կառնին. և արդէն վեհաբանին մէջ Միա-բանութեան ուղղած առաջին ճառին մէջ հասկցուց թէ անցեալ անխիտական վի-ճակը դադարէ և այլեւս և թէ ինչ ուղղութեամբ պիտի կառավարէ ինքը. վեհապետը իր խօսքերուն մէջ իշխանական ազդու շնչով մը զբաւ էր, այնպէս որ ամենուն վրայ խոր ապաւորութիւն թող-լուց։

Օղբ անտանելի ըլլալու աստիճան տալ է, 32% սենեակի մէջ և հեղ-ձուցիլ։ Ժամակները օդին մէջ կը լլու-տան անձնիկ կաթիլներու նման, այնպէս որ սարկիլ գրեթէ անկարելի է. այդ պատճառաւ քանի մը օրէն վեհապետին հետ պիտի երթանք Հայրապետական ա-մարանոցը։ Բնակարան, միւսչեւ որ այս տաքերը անցնին Կաթողիկոսական օճա-կարծեմ տեղի պիտի ունենայ վերադարձ-ման յաջորդող կիրակին՝ օգոս. 23ին։

Ողբացեալ Տիգրան Նիքիճեանի մանր ծանուցանող հետազոտը շանթաւարեց մեզի. յանձնին անոր՝ հայ գրականութեանը կորսնցող իր կարող և փալուն ուժերէն մէկը և երեսապէս անշահախօսելի, ուղղաբան և արի անխոստը։ Մեր միջկան-տանն ապաւինում էր արդէն, ինչպէս եղաւ որ նորէն անխոստ ինչպէս և այս անգամ չկրցաւ անողորմ հիւանդութեան ճիրաններէն ազատել ինքզինքը մեր ըն-ժախտ և առ յաւառ ողբացեալ բարեկամը. օրհնեալ ըլլալ իր անմոռանալի յիշատակը։ Վշտակցութիւններս մեր սիրելի զորք

(*) Ողբում թագաւոր ճամբուն վրայ կարծես ինքը ողորմութիւն կը խնդրէ անցորդներէն։

Սիմէն վարդապետի. նոյնը կը յայտնէ նաեւ վեհապետը, որ խորապէս զգա-ունեցաւ ի լուր դառնաղէտ ըմբիւն։

***

ՌԵՐԱՆԱԿ 15 յուլիս

Էջմիածինը կատարեալ անապատի մը տպաւորութիւնը թողուց վեհապետին և մեր վրայ, խորուած բոլորովն արտաքին աշխարհի յարաբերութենէն։ Ցաւալին հոն է որ չէզոք մարդ գտնել խիստ դժուարին է. անհնգն ալ կուսակցական խումբերու բաժնուած՝ զիրար կը բամբասեն. կրնաք երեսակայն թէ այս տեսակ պա-ռակտուած Միաբանութեան մը մէջ ինչ աստիճան խոհեմութեամբ ու զգուշաւոր-ութեամբ վարուելու է։ Կ'ըսեն թէ հան-գուցեալ Հայրապետը այս վիճակին տե-ւերուն մեծ օժտուած է, աշխատելով Միաբանութիւնը շարունակ պառակտու-ած պահել։ Ասիկ զատ ջանացեր է Էջմիա-ծինը աշխարհի մը վերաբեր, զոր օրինակ Մայր-Տաճարի պատերը որոնք պարսկա-կան արտեւանով շատ գեղեցիկ ու ճաշ-կաւոր կերպով ծաղկեցնաւուն են եղեր, մեծ մասամբ քանդու թուեր և անտանի սպիտակ ձեւով կ'արկունանք ձեռք տուեր է, որպէս զի կ'ըսեն, քանի մը դատար-կաշէնի վանքերն երբ զորք հայկայիէ։ Նիկեոսի ըմբիւն ոսկեղեցուց խաղալը, որ երեսապէս Ս. Յակոբի խաղալին կը նմանի եղեր բաւական, վար առնել տուեր է և հիմա առաջ սեղանը գլխաւոր կեն-դնելի մը խեղճուկ սեղանէ վար չի մնար։ Ասոր մօտն առնալին շատ ու շատ անխիտ ու անհրաժեշտ գործեր, այնպէս որ Միաբանութեան բոլոր անդամները առհա-սարակ իրենցին անուշը դառնութեամբ կը յիշեն։ Ճշմարտութիւնը բնուի համար պէտք է խառնվանիլ թէ երեսապէս վանքը շատ տեսալիտներով առաւելու-թիւններ ունի, սա տարբերութեամբ որ Էջմիածին մէջ չէր շնորհ պատարա-տուած և համարաբանական վարդապետ-ներ կան, որոնք եթէ զգար համանի և ձեռք ձեռք տուած Հայրապետին շուրջը բոլորին, շատ գեղեցիկ արդիւնքներ առաջ պիտի գաս։ Իսկ երեսապէս վանքը, Աստուած փրկէ. բազմութիւն կաղաղ (ղգացումով), կուրաց (միտքով), զօսացիւց (խմայականութեամբ), բացա-ռուութիւնները յարգելով։

Էջմիածին օդին անտանելի տաքու-թեան պատճառաւ կարելի չէ երկու Ժամ իրարու վրայ միանալու հանգիստ քնու-նալ։ Այս նեղութենէն ազատուի համար Հորա մը օրապէս իրենցին հետ եկանք Բնակարան ամարանոցը, բայց վեհապետը աստիճանութենէ նեղութեան և թիւ մըն ալ ինքզինքը անհանգիստ զգալուն, նորէն պիտի վերադառնայ Էջմիածին։

Արարիկի Դաւիթին վրայ բազմաթիւ ճանիճներ գտնուելուն՝ շնորհ և ուրիշ հիւանդութիւններ ընդհանրացած են, այդ պատճառով վախով և զգուշութեամբ կ'ապրենք։

Երեսապէս մի անկողնանալ խնդիրները, խռովութիւններն ու զեղծումները շատ գէշ ազդեցութիւն բրած են Ռուսաւայոց վրայ և վանքին վարին ու պատիւը ա-ղարտած են։

ԱՐԶԱԳԱՆ ԿԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԵՆ

Սահմանադրութեան արեւադարձ. — Հիւսիսից փառն արձակուած. — Հայ բանասիրական. — Վար-ժարանցեալ բարեկա-րգութեան խնդիրը։

ՊԱՆ, 15 Յուլիս

Սահմանադրութեան տարեդարձը տո-նեցինք խիստ փառաւոր կերպով։ Տեղին Սամ. Գամիթէն հրաւիրած էր հայ կու-սակցութիւնները՝ միասին ներկայանալու պաշտօնական արարութեանց և աղցրու-թեանց միջոցին։ Այս հրաւերին պատաս-խանելով նոյն քովիցին միացան Սահ-մանադր. — Ռաւապարները և Հնչակեան-ները, իսկ Դաւիթապետները պահեցին իրենց ինքնուրոյնութիւնը։ Յուլիս 10 օրը ըստ սահման ժամ 12ին բացօթեայ մեծ միթին մը և գոհարանական արա-րողութիւն մը անցի ունեցաւ Հայկա-վանքի Հայոց մեծ գերեզմանին մէջ։ ին-տեցան շատեր, զինուորականաց, հայ և թուրք բոլոր կուսակցութեանց, կուս-վարութեան և Աղգ. Առաջնորդարանի կողմէ։ ինտեցաւ նաեւ Դաւիթի Կու-սակալի հրեկ փոխանորդը և իր խօս-քերով գոհացուցիւ ապաւորութիւն թա-ղուց։ Կէսօրին, կուսակցութեան պա-րաւորն մէջ, պաշտօնական ընդունելու-թիւն մը կատարուեցաւ։ Իրիկուան՝ լու-սավառութիւն և խանդավառ ուրախու-թիւն։ Պաշտօնական անձերու և երեւե-լիներու տուններէն զատ, խիստ շքեղ-ութեւն լուսավարուած էին հայ և թուրք կուսակցութեանց զինուորականները և առաջ-նորդարանը։ Պաշտպանները այժմ գոյիկի գործունէութեան մը կը ցուցնեն, միասին շատ անգամ իրենց զինքները կա-սարելով։ Բազմաքան հինգ թաղական-թիւնները այժմ իրենց մէջ մէկ անգամ առաջ և մէկ անգամ ալ Բաղ. Ժողովը պիտի կազմեն կեդր. վարժարանի խա-տակարութիւնը, ըստ նոյն վարժարանի հիմնական կանոնադրին, և պիտի ջանան իր ողբալի կարգութեան փրկել նոյն վար-ժարանը, ուր կը դիմեն ձխականները ա-ւարտողները։ Պաշտպանները ուղեղին, բայց չափողեցան նոյնպէս իրենց աղգե-ցութեան ներքին տեղի և աղլիկաց բարձրագոյն վարժարանը (Սահապետան), որուն խնամակալութիւնը չգիտենք ինչ քանակ կարգադրութեամբ, Առաջնորդա-րանին կ'ընտրուի և Պատրիարքարանէն կը վաւերացուի։ Սահապետան ալ կրնայ նկատուիլ իրեն աղլիկաց կեդրական վարժարան մը։

Այս ամէնը խիստ լաւ։ Բայց հանդի-սական ցոյցներ, կուսակցական միութիւն-ներ, և շնորհալից ճառեր ու ծախսարու-թիւններ չեն որ երկու դրացի ժողո-վաւորները իրարէն եղաւոր պիտի ընեն իրարու, ալ միայն և մի միայն արդա-րութեան անապաւ գործադրութիւն է, ինչպէս յաճախ գրուած է, որ պիտի հա-տապէս այդ այնքան ցանկալի և օճ. պետութեան զօրութեան ու տեսական-թեան միակ գրաւական եղող միւլթիւնը և եղբարեկամ շնորհը։ Բայց ան նոր կու-սակալի փոխանորդին գալէն առաջ քան-տարեկալ ընդունալու քանակական-րէն Հիւսիսից պէ (Թաղապետ) անպարտ կ'արձակուի դատարանի վճռով, և կու-սակալի փոխանորդին ժամանելէն յե-տոյ նոյնպէս անպարտ կ'արձակուի Հասանալի տիրաւոյնէն Հիւսիսից փա-

շան, որուն համար այնքան գրեցաւ և այնքան բողոքեցաւ։ Առաջնորդարանի կողմէ։ Ինչ փաստութիւն թէ մնացեալ ընդունալու քանակական, ինչպէս Շաքիր Էւայլը, նոյնպէս անպարտ չարձակուին։ Աղգ. առաջնորդարանը գաղթականները կը հրաւիրէ վերադառնալ, բայց անոնց հողերը գրաւողներուն համար ինչ վճա-րան կարգադրութիւն կ'առնէ իր գիտելիքը։ Միւլթիւն տակաւին չընտեցաւ։ Մահ-տան գիւղի բնակալ Սալիմ պէյը տու-կալին իր տեղէն է, թողունք ուրիշներ։ Եղբարեկամներ, հասարակութիւն կը գո-չենք, բայց տակաւին բանտը կը մնան տեղիս Բաղ. Ժողովի տեսնալու և Աղ-թարի Բաղ. Ժողովի մէկ անգամը, ու-րոնց ամբողջ յանցանքն է եղեր ժամա-նակին (անցեալ մայիսի սկիզբին) հետագիւ-ղեալը եղած պաշտօնական տեղի երկրին անապաւ վճռակը, որուն հետեւանով թողաքան հայ Ժողովուրդը խնամութեամբ գոցած էր, իսկ Կաթող. Տեղապետը՝ իր վանքն ու դպրոցը։ Եղբարեկամներ, այո՛, բայց արդարութեան կ'ընդունի մեծութեանն ունենանք։

Ուլթիւններուն զինուորագրու-թեան ընդունելուն լուր մեծ խանդա-վառութիւն կը պատճառէ. ամէն ոք կը սպասէ թէ ինչ կերպով պիտի գործա-դրուի։

Կը լսուի թէ կատարութիւնը քանի չափ ընդգրկուիներ պիտի հա-ւաքէ և զիսկ Կ. Պոլսու։

Այժմ տեղին հայութեան համար կենսական հարցը պարզեցնելու բարեկա-րգութեան խնդիրն է։ Անցեալ տարուան ապարդիւն վիճակը և ցաւալի դէպքերը ցնցած են ինչպէս կուսակցութեանը և առաջ-նորդարանը։ Պաշտպանները այժմ գոյիկի գործունէութեան մը կը ցուցնեն, միասին շատ անգամ իրենց զինքները կա-սարելով։ Բազմաքան հինգ թաղական-թիւնները այժմ իրենց մէջ մէկ անգամ առաջ և մէկ անգամ ալ Բաղ. Ժողովը պիտի կազմեն կեդր. վարժարանի խա-տակարութիւնը, ըստ նոյն վարժարանի հիմնական կանոնադրին, և պիտի ջանան իր ողբալի կարգութեան փրկել նոյն վար-ժարանը, ուր կը դիմեն ձխականները ա-ւարտողները։ Պաշտպանները ուղեղին, բայց չափողեցան նոյնպէս իրենց աղգե-ցութեան ներքին տեղի և աղլիկաց բարձրագոյն վարժարանը (Սահապետան), որուն խնամակալութիւնը չգիտենք ինչ քանակ կարգադրութեամբ, Առաջնորդա-րանին կ'ընտրուի և Պատրիարքարանէն կը վաւերացուի։ Սահապետան ալ կրնայ նկատուիլ իրեն աղլիկաց կեդրական վարժարան մը։

ԱՐԶԱԳԱՆ ԿԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԵՆ

ԲԱՐԱՐԱԿԱՆ ԲԱՅԻՆ

ՊԱՐԱՐԱԿԱՆ. — Լիախով գնդա-պետը թէհրանէն ճամբար կուս գէպի Ին-գերպուրի։ Զոր-Բա-Սուլթանը Ենդիկ կը սպասուի։ Թէհրանէն կը հեռագրեն գերման թերթերուն թէ նախորդ Եւրո-գրաւարպէս յանձն առած է Պարսկա-

ԹԵՐԵՐՈՒՆ “ԱՐԵՎԵԼԻԿ”

(3)

ԺԱՆ ՏԵ ԼԱ ՇԻՐ

ԶՈՒՐԻՆ ՍԵՋ ԱՊՐՈՂ

ՄԱՐԴԻԸ

ԱՐԶԱԳԱՆ ԿԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԵՆ

ՆԱԽԱՐԱՆ

ՄԻՋԵԼԻ ԵՒ ԱՆՏԱՆԻՆ ԵՊՈՒՆ

Սահմանադրութեան արեւադարձ. — Հիւսիսից փառն արձակուած. — Հայ բանասիրական. — Վար-ժարանցեալ բարեկա-րգութեան խնդիրը։

ՊԱՆ, 15 Յուլիս

Սահմանադրութեան տարեդարձը տո-նեցինք խիստ փառաւոր կերպով։ Տեղին Սամ. Գամիթէն հրաւիրած էր հայ կու-սակցութիւնները՝ միասին ներկայանալու պաշտօնական արարութեանց և աղցրու-թեանց միջոցին։ Այս հրաւերին պատաս-խանելով նոյն քովիցին միացան Սահ-մանադր. — Ռաւապարները և Հնչակեան-ները, իսկ Դաւիթապետները պահեցին իրենց ինքնուրոյնութիւնը։ Յուլիս 10 օրը ըստ սահման ժամ 12ին բացօթեայ մեծ միթին մը և գոհարանական արա-րողութիւն մը անցի ունեցաւ Հայկա-վանքի Հայոց մեծ գերեզմանին մէջ։ ին-տեցան շատեր, զինուորականաց, հայ և թուրք բոլոր կուսակցութեանց, կուս-վարութեան և Աղգ. Առաջնորդարանի կողմէ։ ինտեցաւ նաեւ Դաւիթի Կու-սակալի հրեկ փոխանորդը և իր խօս-քերով գոհացուցիւ ապաւորութիւն թա-ղուց։ Կէսօրին, կուսակցութեան պա-րաւորն մէջ, պաշտօնական ընդունելու-թիւն մը կատարուեցաւ։ Իրիկուան՝ լու-սավառութիւն և խանդավառ ուրախու-թիւն։ Պաշտօնական անձերու և երեւե-լիներու տուններէն զատ, խիստ շքեղ-ութեւն լուսավարուած էին հայ և թուրք կուսակցութեանց զինուորականները և առաջ-նորդարանը։ Պաշտպանները այժմ գոյիկի գործունէութեան մը կը ցուցնեն, միասին շատ անգամ իրենց զինքները կա-սարելով։ Բազմաքան հինգ թաղական-թիւնները այժմ իրենց մէջ մէկ անգամ առաջ և մէկ անգամ ալ Բաղ. Ժողովը պիտի կազմեն կեդր. վարժարանի խա-տակարութիւնը, ըստ նոյն վարժարանի հիմնական կանոնադրին, և պիտի ջանան իր ողբալի կարգութեան փրկել նոյն վար-ժարանը, ուր կը դիմեն ձխականները ա-ւարտողները։ Պաշտպանները ուղեղին, բայց չափողեցան նոյնպէս իրենց աղգե-ցութեան ներքին տեղի և աղլիկաց բարձրագոյն վարժարանը (Սահապետան), որուն խնամակալութիւնը չգիտենք ինչ քանակ կարգադրութեամբ, Առաջնորդա-րանին կ'ընտրուի և Պատրիարքարանէն կը վաւերացուի։ Սահապետան ալ կրնայ նկատուիլ իրեն աղլիկաց կեդրական վարժարան մը։

Այս ամէնը խիստ լաւ։ Բայց հանդի-սական ցոյցներ, կուսակցական միութիւն-ներ, և շնորհալից ճառեր ու ծախսարու-թիւններ չեն որ երկու դրացի ժողո-վաւորները իրարէն եղաւոր պիտի ընեն իրարու, ալ միայն և մի միայն արդա-րութեան անապաւ գործադրութիւն է, ինչպէս յաճախ գրուած է, որ պիտի հա-տապէս այդ այնքան ցանկալի և օճ. պետութեան զօրութեան ու տեսական-թեան միակ գրաւական եղող միւլթիւնը և եղբարեկամ շնորհը։ Բայց ան նոր կու-սակալի փոխանորդին գալէն առաջ քան-տարեկալ ընդունալու քանակական-րէն Հիւսիսից պէ (Թաղապետ) անպարտ կ'արձակուի դատարանի վճռով, և կու-սակալի փոխանորդին ժամանելէն յե-տոյ նոյնպէս անպարտ կ'արձակուի Հասանալի տիրաւոյնէն Հիւսիսից փա-

շան, որուն համար այնքան գրեցաւ և այնքան բողոքեցաւ։ Առաջնորդարանի կողմէ։ Ինչ փաստութիւն թէ մնացեալ ընդունալու քանակական, ինչպէս Շաքիր Էւայլը, նոյնպէս անպարտ չարձակուին։ Աղգ. առաջնորդարանը գաղթականները կը հրաւիրէ վերադառնալ, բայց անոնց հողերը գրաւողներուն համար ինչ վճա-րան կարգադրութիւն կ'առնէ իր գիտելիքը։ Միւլթիւն տակաւին չընտեցաւ։ Մահ-տան գիւղի բնակալ Սալիմ պէյը տու-կալին իր տեղէն է, թողունք ուրիշներ։ Եղբարեկամներ, հասարակութիւն կը գո-չենք, բայց տակաւին բանտը կը մնան տեղիս Բաղ. Ժողովի տեսնալու և Աղ-թարի Բաղ. Ժողովի մէկ անգամը, ու-րոնց ամբողջ յանց

Պատերազմի ընթացքում զբաղված էին, այլ զինուորական մարմին մը մխկնե հռոն խառաջացրէ է։ Ֆրոնտական կառավարու-
թեանը խնամախօս իսկոյն ետ դարձնէ
Թուրք է նոյն մարմինը 4. Պոլսի հասած
Թուրքը երկրորդ զբաղում մը հաւանական
կեկանելով, Բ. Գուռը նորէն հրահանգ
ուռերէ է Բաքիի օտմ. ղեկավարին թէ
նոյնը մարմինը իթէ ղեւ ծանօթէ կը զբա-
ղուի, հետանայ անկէ։

ԲԱՎԱՅԱՌՈՒՆԵՐԵՐՈՒ ԱՎԱՌՈՐՈՒՄ.

—Պատերազմական կատարանի կողմէ իբր
հետաքննութիւնը ղառաւարտածն ըստն
մակիլ անձնը Հանդուս ղրկուած է հոն
առաջին մէջ ընտանաբարած են։ Եթեթա-
նաբարանից լեհազաններն ուլ պիտի
ըստորուն։ Ատանցմէ երեսունընց զաղը

տեղափոխելու հարցը պիտի առ-
նորոգեն:

ՄԱՆԱՍԱՐԳԻՆ զորք կ'ուղղուի, Սե-
նիկի կողմերը ապաստանող բազմաթիւ
յոյն հրոսակաւորները զսպելու համար:

ՄԱՆԱՍԱՐԳԻՆ կը գրեն թէ, կ'ըսէ
Թան, այդ քաղաքին մէջ մեծ յուզում
կը տիրէ կրեական խնդրոյն նկատմամբ:
Կուսակալը յայտարարեւ է որ ժողովրդեան
ընթացքին նկատմամբ պատասխանատուու-
թիւն չի ստանձնել: Պատերազմասէր մի-
տունները հետզհետէ կ'աւելնան: Անհին
է ալ լուրը թէ Ապա-իւ-Համիտ փախչի
փորձած ըլլաւ:

ՍԱՆԱՍԱՐԳԻՆ Թանի ուղղում հե-
ռազիր մը կ'ըսէ. — «Գրեալին խնդրը
գրգռուելու կը պատճառէ թրքական
միջավայրերու մէջ: Չինտորական պատ-
րաստութիւնները մեծ գործունէութեամբ
առաջ կը տարուին: Թուրք լեզուով յայ-
տարարութիւն մը փակցուեցաւ՝ հրաւիրե-
լով ժողովուրդը «պղծոր» ընել հե-
լինական արտադրութիւններուն դէմ,
էնչէններուն խանութները չմտնել և հե-
լին շուքեաւ չնստիլ:

ԴԻՐՄԱՆԱՍԱՐԳԻՆ — Նախի-
մալ Զայրուցի կ'ըսէ. — «Թուրքոյն սխալ
է այն լուրը որուն համաձայն զերման
կառավարութիւնը պատշտական ծանու-
ցաքով մը ի. Դրան զեկուցած ըլլալ իր
անասանքը կրեալին խնդրոյն նկատմամբ:
Դրանմանիս և Առաքիւ-Հունդի իրար սա
կարծիքը ունին որ կրեալին խնդրը
պատշտական տեսութեանց և Թուրքոյ
միայն կը վերաբերի, և թէեւ մէկ քանի
օրէ ի վեր վերջով ինչպէս անգամ մը ստա-
ցած է, սակայն ամէնէն սակի արդիւնք
է Սեյանիկի մէջ Թուրք ազգայնականնե-
րու արարած տեսնելու:»

ՄԱՆԱՍԱՐԳԻՆ — Թանի մէջ կը կար-
գանք. — «Մասնաւորէն աւանդած հեռա-
գիրները մեծ գրգռութիւն մը կը ծանու-
ցանեն Մանիկոյնի մէջ: Յոյն և պոլ-
կար բազմաթիւ հրոսակաւորներ վերադա-
նելու ելած են: Պոլսական երկու
նոր հրոսակաւորներ կազմուեցան, մէկը
Թասպիկ և միւսը Իլիպի հրամանատարու-
թեամբ ու մասամբ Արեւմտեանէ բաղ-
կացած: Առաջ վերջ կը բաշխուայ Մա-
նասարգի նահանգին մէջ գործող պոլսի-
հրոսակաւորներու թիւը:»

ԱՆԱՍԱՐԳԻՆ երկաթուղիին 29րդ շաբ-
թեան հասցիով իւրաքանչիւր քիլոմետրի
սպալէն է. — Հայաստան-Փայա կնիկով գիծ
(518 քիլոմետր) 12,292 ֆր., անցալու տա-
րիւն 1,546 աւելի և միւս շաբաթներէն
ալ 657 աւելի: Եւրպէս-Գրեանի գիծ
(445 քիլոմետր) 4,276, անցալու տարիւն
2,678 պակաս և միւս շաբաթներէն ալ
1,174 պակաս:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱՅՈՒՆԱՐԿԵՐՆԵՐ

Աստուայէն հետք. — Ինչպէս կարելի է
ըսել «Աստուայէն առաջ» իբրեւ նոր դա-
րաշրջան մը օամ. պատմութեան մէջ,
անպատմութեան և արատի դարաշրջան
մը՝ սեւ ու լայնակի յիշատակ մը պէս
կանգնած: Աստուայէն հետք ամէն շաբ-
թայի իր կեանքի մասնատակ մասնա-
գութիւններէն, ունեցած նաեւ ազգայնա-
մասնագութիւն մը, զոր ապրեցաւ ու դու-
կ'ապրէ, և որ առաջ եկաւ անհուն ցաւէ
մը, հայ կեանքին վրայ բացառած անդր-
դարեւ մը վրէժէ մը, որուն շուրջը հա-
ւաքուած՝ արտուոյ տխուր, հողիկին ար-
ցունքով լեցուն, կը մտածենք, կը մտա-
ծենք թէ ինչպէս կարելի է այդ ահալի
խաղը դարձանել, ցաւով և կոտորանքով,
արիւնով ու շարժումով լեցունած այդ սեւ
ժակը գոցել: Հայը անմիաբան է, կ'ըսեն.
և գուցէ իրականը. բայց ուր Աստուայի
ցաւը ընտրէ միաբան ըրաւ Հայը, ալ
առկէ կարելի է ըստանել ցաւին մեծու-
թիւնը ու անաւորութիւնը: Կարծես մեր
գոյրէթեան կարեւոր մէկ մասը կըրտուած
ըլլար, աշխարհին ամէնէն հեռու որ ան-
կրեան մէջ առանձնացած Հայն իսկ
սկսեալ հեռու և կոծիւ, Յուր, երեւոյ-
րական բարձր մը արարածութեամբ, հո-
ղին ընդդէմը մեկնէ անցնելով, դար-
կեր էր բոլոր հայութիւնը, աղիքներին
գաղափար էր և համայնաւ ու համազօր
կանգնի մը մէջ գոյրէթեան վտանգը լա-
ցել էինք: Աստուայէն յետոյ, բոլորակ
հայութեան միաբանութիւնը ցաւին հա-
մար և վերջին դարձանութիւն համար,
մէկն է այն պատճառներէն որոնք թոյլ
կուտան որ ամէնէն յոռետես և յուսա-
հատ Հայն իսկ պահ մը սրտապնդի, և
յուսայ:

Ինչպէս ըսի, իւրաքանչիւր հայ ան-
հատ այս պահուս բացի իր անձնական
զբաղումէն, ունի նաեւ Աստուայի զբա-
ղումը: Ինչպէս կարելի է որ ամէն Հայ
իր կրօնածու ու զիտցած ձեւովը բան մը
ծար մը ընէ վերաւոր, պատառուած կի-

րիկային վնասը անհուն և կորուստ
բազմապիսի, հարկէ որ նպաստ ալ մեծ,
ու դարձանք իրականութեան ըլլալ: Ամէն հայ
ձեռքէ բան մը երկնաւոր, ամէն հայ
սիրտէ բան մը բնեւոր է զէպի հոն: Ա-
ւառիկ հայ երիտասարդ մը որ, «Իրով-
սան» կ'իրիկոյ նպատակը անձնական
ձեւ մը գտած է, որ կրնայ որդեգրուի
բազմաթիւ երիտասարդներու կողմէ:

Կիրիկոյ գործերով հետաքրքրուող ե-
րանդուն անձնաւորութեան մը նամակ
գրելով կ'ըսէ. «Սը փափաքիմ ատենէ մը
վերջ ամուսնանալ, և կ'ուղիմ ամուսնու-
թեանս առթիւ օգտակարութիւն մը մա-
տուցանել ազգիս: Ամէն օր կը կարգա-
մ Աստուայի և շրջակայի երաւ ազգայնե-
րու մասին, և կը խորհիմ թէ կոտորածէն ա-
ղաւտուած և բոլորովին որդ մնացած օ-
րերովներու վրէժակը որքան թշուառ և
անտանելի է: Դոնէ այդ որդեգրներէն
մէկը միտքեմք ըլլալու համար, որդեգրի
անտանելի մէկուն հետ ամուսնանալ: Այդ
կը խնդրեմ որ այս մասին քանի մը ծա-
նոթութիւններ տաք ինձի. թէ կը գիտ-
նուիմ պատուաւոր ընտանիքէ որդ մնա-
ցած աղջկներ, քիչ մը դպրոցական կը-
թութիւն ստացած, քեր կարգաւ գիտ-
ցող, 18-20 տարեկան պարկեշտ աղջիկ-
ներ, որոնցմէ մէկը կարենամ ինձ համար
կին ընտրել. մօտ օրէն Պոլսի կուգամ
անձամբ տեսնելու:»

Փաղափարը դաժնելի ու քաղը վե-
հանձնական կը գտնեն, կ'իրիկեցի որդ
աղկան մը հետ ամուսնանալ, քանզում
օժան մը մասամբ վերաբաշխուող պէս
բան մըն է: Եւ որքաններ կան հոն ար-
հաւիրքի և աւերածիքի երկրին մէջ, ան-
տիրական հայ աղջկներ, որոնց վրէժակը
որքան անտանելի չոյնքան որդակի է ինչ
պիտի ըլլան ատենը: Դեռ քանի մը ամիս
առաջ ծնողական գործողութեանց երաւ ա-
ռարկայ փափկութեան օրերովներ, հիմա
ընտանեկուրի, լըռուած ու կարօտ, բախ-
տին բոլոր հովերուն խաղալիք, փորձու-
թիւններու վտանգներուն ենթակայ, ար-
դարեւ ինչ պիտի ըլլան մեր ցերիկն այդ
աղուոր բողբոջները, իրենց բզբառուած
ցողուններուն վրայ երեքուն և թոյնած,
զոր մրրիկի մը առաջին ալիքը պիտի առնէ
տանի ցերեպան: Աստուայի վրէժակը ժամա-
նակաւոր նպատակով փրկուելիք բան չէ:
Աստուայ սահմանուած էին ընտանեկան
ստղ և բեղմնաւոր բոյներ կազմուող, և
անա ծնւող մը չունին որ հանգչին հիմակ
վերաբարներն են ատենը, երբ ոչ հա-
զարաւորներ: Իւրաքանչիւրին վրէժակը
հարաւոր է դարձանել նպատակով, կիս-
կատար նիւթական օգնութիւններով: Ա-
նոնց հոգին աւերակ է, ինչպէս իրենց
հարեանական օժանը: Ինչպէս կարելի է
վերականգնել այդ մասաղ հայրենիքներուն
ընկճուած հոգին, արիւնտաւոր սիրտը
Պանտրոպի աղիւն, վիսնան ու գթոտ
երիտասարդ մը լաւագոյն միջոցը կը քերէ
աւառիկ՝ այդ վերականգնումին համար:
Իրենց խանդակով բոյներն խոցածօրէ
վրէժակէ կ'իրիկեան օրերովները նոր
բոյներ դառնալու են, ցերիկն բեղմնաւոր-
մանը տալու համար իրենց անհրաժեշտ
հարկը, հասցունելիք նոր սերունդին իրենց
կաթին հետ ջարձերն: համար այն հզօր
ոգին, որով պիտի անանի վերապրող Հա-
յութիւնը կ'իրիկոյ և առ հաստակով բոլոր
աշխարհի:

Հայ ամուրի երիտասարդներուն ազ-
գասիրութեան և, եթէ կ'ուղիք, ողոր-
մաբարութեան սքանչելի առիթ մը ան-
ինքնաբերաբար, պիտի գոցուի կ'իրիկեան
վերջին մէկ մասը: Պանտրոպի երիտա-
սարդին աղուոր ծեսողը թող օրինակուի:

ՅԱՐԿԵՐՆԵՐ

ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԾԻՋԱԲԵՐԱԿԱՆ ԱՅՈՒՆԱՐԿԵՐՆԵՐ

ՈՒՂԱՌՈՒՄ

ԳԱՌԱՌԱՅԻՆ ԻՆՅԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ

ԵՐԶԱՐԵՐԱԿԱՆ
Յայտնի է թէ այն ատենները երբ կա-
ռավարութեան գործառնութեանց մէջ
հարաւարութիւն և կեղեքում ի գործ
կը դրուէին, հայ ժողովուրդին պատ-
կանող քանի մը կուսակցութիւններ ձեռ-
նարկներ կ'ընէին: Ինչ ձեւով ու եղա-
նակով ալ երեւան եկած ըլլան այս ձեռ-
նարկները, անհերքելի է որ բունակալ
կառավարութեան մը անտանելի չարի-
քներէն ու բռնութիւններէն ազատելու
զիտուածով միայն տեղի ունեցած էին, ինչ
որ այսպիսի չէ, և ընդհանրապէս Սա-
մանագրութիւնը վերանայաստեղծ համար
ազգիս ի գործ դրած ջանքերուն օժա-
նակով և աջակցելով մարմնական ու
պատգայն մը տուին որ օամ. մար-շայրե-
նիքին ճշմարտագոյն կազմուած են: Մա-
նասարգ Սամանագրութեան հաշակումէն
հետք, երբ ալ ստուգուային հաւակցեալ
որ քաղաքական ամէն տեսակ իրձերու
վրայ խօսիլ ցնորք մը պիտի ըլլայ, իրենց
բովանդակ ջանքերը յաւակցուցին հասա-

րակաց բարբորութիւնը ընկերովի ձեռք
բերելու, ընդունելով որ իրենց ըզձացած
փրկութեան ու եղանակութեան իրական-
նացումը միայն Օամ. Սամ. կառավա-
րութեան հաւատարմարար կազմուելով
կրնան վայելել: Հետեւաբար անտարա-
կուսելի է որ Անշիմի Ե. ճշմարտութեան
անգիրտի և անտեղեկ եղողներու մէջ
գոյրացած ԱՅՆ ԵՆԹԱՐԿԻՆԻՒԹԻՒՆԸ թէ
ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՐԴԻՒՆ ՔԱՂԱՔԱՅԱՆ ՎԵՄ-
ԱՅԱՐԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿ ՄԸ ԿԸ ՄՈՒՆԻՑԱՆԷ:

Գաղով Աստուայի առեկի աղեկին
ձագանքն պարագաներուն, այս ատիկ
մասնաւոր մարմիններու միջոցով կառա-
րուած ընտնութեանց ընդհանուր եղապա-
ցութիւններէն և աղեկին ընտան ըն-
թացքէն հետեւեալած կազմութիւնը կը
ցուցնէ թէ հայ ժողովուրդը Աղաւտ-
ութեան և Անշիմագրութեան հաշակումէն
հետք ալ նախկին բունակալական վար-
չութեան յատուկ հարեւրքի և եղապա-
ցութեան զգացումները ջնջելու: Զանգե-
ր տեսնելով երբ քանգաւորներ յայտնա-
կուցած մը միտքները յոռի տեսնութիւն
առած են այս քանգաւորներուն: Ու
առիկ ժողովուրդը, որ ոչ անուշ և ոչ
ալ գործելակերպը լաւ էր Դանակալական
և Հնչակական կուսակցութեանց, յանգնած
անոնց անդամներուն հրապարակ ելելով
տեսնելով, ինչ ինչ անհին կուսակցուն-
եր են ինքնագրութիւններ ունեցաւ և այս
պարագան առիթ տուաւ շատ մը ըն-
տաններուն: Իսկական այս երթագրու-
թիւններուն հակահարաւոր երկուք ու
կապակ ծնողը Հայերուն մէջ: Եւ առիկ
ձագանք ամէն երկու կողմէ փոխադարձ
անմիտութիւն և թրիւքմացութիւն:

Տեղական իշխանութեանց հիմնական
պարտաւորութիւն էր իսկայն այս թիւ-
րիմացութեանց աղբիւրը երեւան հանել և
գնահատան տարբեր իրարու մօտեցնելով
փոխադարձ անկատարութիւնը ջնջել և
ցերեզու համարաշխարհիւն ու հարեւրքի
եղապարակութիւնը հաստատել և ապա-
հովել: Բայց ընդհանրապէս պետական
ամենամեծ պատշտանքները ցաւալի ապի-
կարութեամբ մը և անկարողութեամբ մը
լուսելու պահեցին, ինչ որ մէկ կողմէ
այս թրիւքմացութիւնն ու անկատարու-
թիւնը սաստկացուց և միւս կողմէ ա-
ռիկ տուաւ որ խռովման աւելցնէ կու-
սակարութեան օժիւր հանգչալ իր ցոյց
տուած անպատկառութիւնը: Եւ աղեկին
սկզբնաւորութիւնը ձագանք ամուսն է հայ-
քանսարկութեան պարտականութեանց
գնահատութիւն և պատշտանքները իրենց
պարտականութիւնը անձնութեամբ և
պէտք եղած կերպով չկատարելու, ապա-
րի ոչ ԱՅՈՒՆԱՐԿԵՐՆԵՐ ԿԵՂՈՎՈՐԴԻՒՆ
ՈՒՄ Է ՈՐ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՐԴԻՒՆ ՕՍՄ.
ՄԵԾԱԶՈՐ ԿԱՅՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՆԷՂԻՐ
ԱՆՁՈՒՆԻՐ ԵՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՐ ՈՒՂԱՌՈՒ-
ԹԵՆԷՆ ՇԵՂԱՍ 21 ԻՆՍԻ:

Իրերու այս կացութիւնէն դառնելով
այս ողբելի աղեկին ճշմարիտ դրձմե-
պատճառներ և իրենց պատշտանք մէջ թի-
պացնելով պիտի պատճառին ըստ օրինի,
ընտանաբար: Միայն թէ ցաւը արիւ կը
զգացուի որ տեղ տեղ կը գոյանան այս
կարգի անհին ու մտացածին ինքնա-
տեւ գործակցութեան և եղապարական
անհեղձ զգացումներու, որոնց համար
ստուծ անհրաժեշտ է ընտան շարժումով
կապուած գնահատան տարբերութիւն
Այս ենթագրութեանց և կապակներու
ջնջման համար պէտք է իրականացնել
անանց զանազանութեան բոլոր օամ. հը-
պատկարները բարբորութեան և համարա-
շխարհի համար անհրաժեշտ եղած մի-
ջոյնները և պէտք է ջանաք հաստատելու
և ամբողջելու հայրենասիրական ան-
կեղծութիւնը, որ սահմարակցական վարչու-
թեան պահանջներն մէկն է:

ԱՅՈՒՆԱՐԿԵՐՆԵՐ կարծեալներուն նպատ-
բաշխելու և բնակարանները ժամ առաջ
վերաբնեւրու համար յանձնաժողով մը
կազմուած է, որ փութով գործի պիտի
ձեռնարկէ: Այդ յանձնաժողովին պիտի
նախադասէ Այդոնի նախորդ ՏԵՂԵՂԵՐԱՐ
Իճմալեանին Է. Իսկ անդադաններն են
Աստուայի առաջին երկրաչափ Պ. Շա-
թիլէ և Օամ. Պանդային տեղուր տնօրէնը
ու Աստուայի նահանգէն մէկ քանի հոգի:

ՊԱՌԿԵՐՆԵՐ Է. Ի. Թուրքները, ո-
րոնք իր մտաւորին յետոյ կ'ընտան էին,
այսօր երեւոյ. ժողովին մէջ պիտի քն-
նուին: Այս պատճառաւ մէկ քանի երեւ-
նապետներ բաղկացած երեւոյ. պատուե-
րականներն մը այսօր Ա-ՍԵՂԻՄԱՆԻՔԻ
երթայ, Թուրքները ստանալու համար:

Կ. ՊԱՌԿԵՐՆԵՐ ԱՅՈՒՆԱՐԿԵՐՆԵՐՈՒՆ
ՈՒՂԱՌՈՒՄ. — Վերապաշխարհութեան կի-
մանակը թէ վարչական շրջաններու
մէջ կը խորհուի եղեր Կ. Պոլսը վերա-
ձել առաջնորդանիւտ զարգացի: Պատ-
րաւորը պիտի կոչուի «Պատրիարք Հայոց
Թուրքոյ», փոխանակ բերուի «Կ. Պոլսոյ»
իսկ Պոլսեցիք իրենց թիւին համար եւրո-
կոպտ առաջնորդ մը պիտի ընտրեն: Ինչ-

պէս կը լինի, վերջերս Կ. Պոլսի կա-
ռավարական նոր անօրինութեամբ՝ նա-
հանգի (վերալիթ) վերածուած էր:

ՏԵՂԵՂԵՐԱՐ Կառանք և
Պատրիարքարանի տեղափոխութեան պայ-
մանաւ որ փոխանորդարանն ալ միասին
պահուի, Հակառակ պարագային, Ազգը
պէտք է հիմնական պիտանէին կրկինը
վճարէ... նոր պաշտօններ ու պաշտօն-
եաներ ստեղծելու համար: Այս մասը
Տեաեւ. Խորհուրդին կողմէ գիւր մը պիտի
զրկուի Քաղ. Ժողովին:

ԿԱՅՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԵՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՐ
ՈՒՂԱՌՈՒՄ. — Պատմական և Սամակի
Հայերուն կողմէ հանրագիր մը կը պատ-
րաստուի, որով անոնք կը բողբոջեն Պատ-
րիարքարանը իրար փոխադրելու համար
կանոն ժողովի տուած որոշման դէմ,
Գուգարուի աղգ. երեւոյրաններն ալ
այս ուղբով օրուան Ազգ. Ժողովին մէջ
այդ մասին հարցադրուած մը պիտի ուղ-
ղեն վարչութեան:

ՄԱՅԱՐԱՐԱՆԵՐ Յանձնաժողովի շա-
բաթ օրուան նիստին մէջ օտար երկր-
ներու մէջ հանգստակութիւն կատարելու
պաշտօն ունեցող անգամները յայտնե-
ցին թէ արտասահման կատարուած հա-
գանակութիւնը յուսացուած արդեւոր
չունենալուն պատճառը այն է որ տուի-
ւին Սոմ. Երեւոյ. Ժողովը և կառավա-
րութիւնը պաշտօնապէս հաստատած չեն
Հայոց անմեղութիւնը և անպատկառու-
տուութիւնը, որով անոնք ալ յանցաւոր
կը նկատուին:

ԵՐԻՄԱՐՈՒԹԵԱՆԱՅՈՒՆ պահանջ հաւա-
նութիւն յայտնած ըլլալով որ Միջազգա-
յին Օգնութեան Յանձնաժողովը միայն
մէկ անգամի համար 5 միլիոն դրուշի
վրանահանութիւն մը արգէ ի նպատ-
Աստուայի կարօտելը, այս մասին պատ-
րաստուած տեղեկագիրը, նախաբարաց
Խորհուրդին անցնել վերջ, Խորհրդարա-
նին հաւանութեան պիտի ենթարկուի:
Հինգական դուշնոց մէկ միլիոն տոմսակ-
ներ հրապարակ պիտի հանուին:

«ԵՐԵՎԱՆ» զաւեթաթիւթի վաղուրն
պիտի վերաբի հրատարակուի:

ՅԱՐԿԵՐՆԵՐ — Ս. Երեւանէ մայ վաղիկն,
Գուգարու, Լէյնի Ֆեյնտա թաղ, Մու-
սայի ծառայէ թիւ 20, մալիկ մնացած
փայտաշէն տունը անտարիքի դրուելով
թէեւ 70 ոսկի բարձրացաւ, սակայն
վերջին անգամ ըլլալով 21 օր ետ միջոց
տրուած է, այն է միւսեւ օգոստ. 19 չո-
րեքշաբթի օր մամը 7: Ուստի ո՛վ որ կը
փափաքէ աւելցնել պէտք է դիմէ Երեւ-
նալի մասուն:

27 յուլիս 1909

ՊԱՂՏԻԿԵԱՆ

ԼԵՃՈՒՆԱՐԿԵՐՆԵՐ ՎԱՐՈՒՐՆԵՐ

ՈՐՕՏՈՒԹՈՒ

Կը փութով ծանուցանել Պատ. հա-
սարակութեան որ կայս. կառավարութեան
բարձր հրամանով արտօնուած եւ մասնա-
ւոր վարձարան մը հաստատուել քաղա-
քին մէջ:

Շատոց ի վեր մեր միջավայրին մէջ
զգալի դարձած էր լուր և կանոնաւոր
նախապաշխարհութեան մը պիտի. վարձա-
րան կուգայ այդ թերին լրացնելու
նպատակ ունենալով ժամանակեւ պահան-
ջին համաձայն իրականութեան դաստիարակու-
թիւն մը տալ իր աշակերտներուն և ի
հարկին զանոնք նախապատրաստել պե-
տական և այլ բարձրագոյն վարձարաններ
յաջողութեամբ մտնելու համար:

Առաւելագոյն հոգ կը տարուի Հայե-
րին, Օսմաններին և Ֆրանսիներին ու ա-
ռուսական ցիտութեանց, որոնց այնքան
կարօտը կը լաւուի կենսիկ առօրեայ
գործառնութեանց մէջ:

Վարձարանն կը բացուի օգոստ. 20ին
և դանիք կանոնաւորապէս կը սկսին

